

A szerkesztő köszöntése

Tar Károly, a Magyar Kultúra Lovagja, író, költő, újságíró, szerkesztő, fordító, drámaíró, kritikus, műfordító, a Magyar-, a Román- és Svéd Írószövetség tagja 1935. augusztus 30. Kolozsváron született, a svédországi Lundban, gazdagítja az egyetemes magyarságot.

Egyik írói mottója „A létnék sűrű szövevénye mélyén / Keresd valódat a halhatatlanságot / Mindenható leszel és világteremtő / Istentelen isten. Magad leszel a világ”

Magáról így vall „Örömteremtő embernek születtem. Úgy hiszem, tudatos alkotónak. De a vállamra telepedő évek során rájöttem, hogy nincs új a Nap alatt; ha örömet akarunk, a jót kell utánoznunk, az igazat kell újratereztünk, a szépet újraálmodnunk. És meg kell osztanunk titkainkat. Szét kell szórunk aranyainkat, mert igazán csakis az a miénk, amit másokba átültettünk, másokkal megértettünk, elfogadtattunk”. Ha levettjük a transzilván gondolatot, csak mert látjuk romjaikban a még becsülni való túlélőket, ha látjuk, hogy a transzilvanizmus akkor, amikor először megjelent, még lehetett friss, életadó ügy, mára csak búsongás... szóval ha látjuk is mindez, akkor is, 2005-ben is, külhoni magyar és nyugat-európai szemüvegen nézve is: vakít!

Svédországban él és lapalapító, 36 kötete jelent meg, első a *Köszönöm, jól vagyok* (1969), legutóbbi pedig a *Kutyatár* (2005). Negyedévenként megjelenő folyóiratunkban átfogó képet igyekszik adni az egyetemes magyar kultúra azon vonatkozásairól, amelyek főként a Magyarország határain túl élő magyarság kulturális életét érintik. „Otthon vagytok a végtelen nagyvilágban: az anyanyelvben.” mondta és folyóiratunkat (www.hhrf.org/aghegy) ill. családi lapunkat (www.hhrf.org/magyarliget) azért alapította, hogy az északi magyar értelmiségiek szolgálatát, az itt élő csaknem félszáz ezer magyart nyelvének és kultúrájának megtartásában elősegítse, hídszerepünket megkönnyítse. Az idegen nyelvi környezetben élő magyarokat az otthoniaknál még nagyobb mértékben érinti a nyelvkeverés betegsége. Nyilvánvaló, hogy a külféle „otthoni” intézmények segítsége, „a haza éltető figyelme”, nélkül nehezen véghezvihető sanyarú helyzetünk jobbítása. A nemzetben és összmagyarságban gondolkodó tevékenységében, Svédországba 1995-ben áttelepülve, a legősibb anyaghoz – az anyanyelvhez nyúl, és kinyilvánítja, hogy szeretne hű lenni önmagához: „génjeimből faragtam ki lányom és őseimből indult első unokám szép szóból nagypapa szeretetből jövőnké alakítható igyekezetből jussom éppen annyi amennyi valamennyi tőlem kitélt gesta hominum lelkem formája művészetdarab saját különbejáratú gesta hungarorumom” Belső világképét elemezve kezdve a dolgok csökönyös rögzítésétől és dokumentálásától, a méretbe szorított, és onnan kitörni nem nagyon akaró művész cselekedetéig, hiszen a belső világ határtalan szeretettel veszi körül még arra is képes, hogy dorgáló üzeneteit kellemes irodalmi formákba csomagolja. Az ébren álmódás összes veszélyével együtt, ha képesek vagyunk arra, hogy cselekedeteink egy bizo-

nyos pontján megállítsuk az időt s kimerevítve /furcsa szó/ azt,- elemezzük az adott pillanatot adott összefüggéseiben, nagyot léphetünk előre a dolgok megismerésében, hiszen ha elengedjük, filmszerűen pereg tovább. Ez az a pont, amikor az eltelt hetven esztendő pillanatában a jelen múlttá válik Valahol tehát az idő és a tér kettős szorításában, a kibontakozásra váró pillanat élményével várjuk a közeledő megérkezését és megállítást mindannyiunk számára. Most, hogy bizonyos dolgok rendeződni látszanak mindenképpen az eredeti hozzáállás kezd érvényesülni. Kegyes, érzelmi csalás. Nevezzük nevén: brutális elegancia. Lényeges hogy milyen formában viszonylunk hozzá. Meghatározó, mivel a nyomhagyás és a nyomulás ténye egybemosódik. Így tehát jelet, saját értékrendjükön belül, csak azok képesek hagyni, akik felvállalják az önmaguk által létrehozott világot és azt, minden formájában érvényesítik. Ez teszi Tar Károly.

Mindig titok volt a kitüntetettek és a kitüntetők viszonya. Hogyan kapnak kitüntetést művészi alkotó tevékenységük alapján a kitüntetettek? A kérdés mindig ott lebeg Tar Károly élete, és most már így fogalmazok: művészi munkássága horizontján, mint egy felhő, ami zavarja a napot. Az igyekezet, hogy nemes és csiszolt mondatok sokaságát sorokba rendezze, úgy tűnik, néha megtörik mellőzése falán.

A másik oldalon, a napos parton: „Nyelvében él a nemzet!”

Valószínűleg a hivatástudat, az eredendő kreativitással párosulva, ad erőt Tar Károlynak ahhoz, hogy elhagyva a mindennapok szürkeségét, kilépjen önmagából, és elegáns mozdulatok formájában létrehozza Életművét. Emlékművet az utókor számára. Vajon ez a fontos, vagy a társadalom elismerése, annak fontossága, hogy mások is tudatában vannak annak, hogy Tar Károly itt van Svédországban, köztünk él, mint azok, akik jó céllal „mellettünk járnak”. Az, hogy mi válik fontossá, értékessé: ez nem mindig ugyanazon idősíkbán dől el. Tar Károly magányában, vagy mások magányában, avagy sajátmagunk magányában.

Azt gondoltuk, abban reménykedtünk, hogy a közép-kelet-európai politikai rendszerváltozással, és a tőle elválaszthatatlan irodalmi értékrend-váltással eljön ennek is az ideje. Azóta kiderült: a rendszerváltás a magyar irodalom egységtudatát megerősítette ugyan, de a kisebbségi magyarság létkérdéseit egyáltalán nem oldotta meg. Sőt: jobban összekuszálta, bonyolultabbá tette azokat.

Ezért jut Tar Károly - a kisebbségi magyar irodalmak szakavatott ismerője az ezredfordulón arra a következtetésre, hogy a sajátos kisebbségi létben gyökerező irodalmak a magyar irodalom egészén belül továbbra is külön figyelmet érdemelnek. S minthogy a hangsúlyeltolódás rendkívül lényeges, nyomatékosítja kötetei szerkesztésének alapelvét. Amikor az egyes kisebbségi magyar irodalmakat külön-külön tárgyalja, nem az egésztől akarja elválasztani azokat, hanem a rész vizsgálatával éppen az egészet akarja összetettebben látni és láttatni.

Tar Károly további kiteljesedést ígérő életműve nagyon is érték- és irányjelző lehet a Kárpát-medencében élő magyarság számára. Olyan körülmények közepette, amikor az egyre agresszívabbá váló globalizáció az autentikus értékek semlegesítésére/helyettesítésére törekszik, amikor a Duna-völgyi társnemzetekkel közö-

sen megőrzött/megteremtett értékeink alapján kell(ene) megtalálnunk helyünket a végre egységesülő Európában.

Ebben a távlatban kívánunk Tar Károlynak további hosszú életet és termékeny munkásságot.

Békássy Albert

Dániel Éva, svédországi képzőművész — háromdimenziós, a szerkesztő *Lovagolunk, tevegélünk* című gyermekverse ihlette — születésnap ajándéka